

Trav og Pasgang

»Blandt de Bebrejdelser, der fra »fashionabel« Side ofte rettes mod Travsporten, er ogsaa den, at Traven er en unaturlig, tillært Gangart, medens Galoppen er den eneste ægte og naturlige Bevægelse for en Hest. Hensigten med denne lille Artikel skulde da være at paavise det Forkerte i denne Paastand og dokumentere, at ikke alene er baade Trav og Pasgang naturlige for Hesten, men disse Gangarter kan ogsaa paavises meget langt tilbage i Hestens Historie.

Det er uimodsigeligt rigtigt, at Galoppen er den Gangart, Hesten anvender, naar den skal flytte sig hurtigst muligt fra Sted til Sted, og da navnlig, naar den bliver skræmt og panikslaaet — hvad den jo er meget tilbøjelig til. Men man tør næsten vove den Paastand, at Hesten først gav sig til at gaa i Galop, da den gjorde Skridtet — ikke Springet — fra Mosebunden til Steppen og fra at være Saalegænger udviklede sig til at blive Taa- eller rettere Neglegænger. Paa Steppen træde visse Farer, saasom Rovdyr og Steppebrande, der gjorde Flugten i det hurtigst mulige Tempo til en Nødvendighed, og paa den Maade opstod sagtens Galoppen. Der er intet som helst, der taler imod, at Traven og Pasgangen er ældre end Galoppen og hører til Hesten fra et tidligere Trin af dens Udviklingsstige.

Anatomisk set er der ingen reel Forskel paa en Shetlænder og en Belgier, paa en Tarpan og en Fuldblods, paa en udpræget Traver, en udpræget Pasgænger, og en udpræget Galophest, og navnlig er der indenfor de sidstnævnte Kategorier intet som helst ved den anatomiske Bygning, der bevirker, at den ene fortrinsvis bevæger sig i Trav, den anden i Pasgang og den tredje i Galop. Arvelighedslovene siger os, at erhvervede Egenskaber ikke nedarves, men at Anlægsfaktorerne skal være tilstede fra Begyndelsen. Nu findes der uimodsigeligt udprægede Traver- og Pasgængerstammer, og følgelig er begge disse Gangarter naturlige; de er arveligt bestemt og knyttet til visse Gøner hos Individet.

Og hvor udpræget arvelige disse Anlæg er, skal jeg give et Par Eksempler paa.

Gamle Travsportsfolk vil endnu erindre de Aar, hvor Det danske Travelskab afholdt Løb for kaarede og præmierede *Landheste*; de sidste fandt Sted i 1910, og i disse Løb udmærkede sig særligt Hop-

perne fra Gaardejer Rasmussen, Damsmosegaard, Nordsjælland. Ikke alene kunde de trave, men de travede baade rent og forholdsvis hurtigt. Det var altsaa for 35 Aar siden; men da der i Sommeren 1945 blev foranstaltet Travløb for Frederiksborgheste ved Dyrskuet i Frederikssund, var det tre Efterkommere efter Damsmosegaardsheste, der besatte de forreste Pladser. Og Aarsagen hertil er, at der engang omkring Aarhundredskiftet i Stammen paa Gaarden blev indpodet en Orloffehoppe med det mere ejendommelige end egentlig velklingende Navn »Nepedulle«, Datter af Traverhingsten »Nepodiknik«. Det var eneste Gang, en Indpodning af denne Art blev foretaget; men Resultatet, en udpræget ren og forholdsvis hurtig Travbevægelse, kan altsaa paavises endnu ca. 50 Aar efter.

Og endnu sejgere er Pasgangen. I Halvtredserne, altsaa for snart 100 Aar siden, grundlagde man i Kentucky »The Saddle Horse«, en Universalhest af ædelt Halvblod, der skulde være anvendelig som Ridehest under alle mulige Forhold og altsaa ogsaa i Stand til at kunne gaa alle mulige Gangarter. Blandt de 10 grundlæggende Hingste var 3 Naturpacere, og endnu den Dag i Dag fordres af The Saddle Horse, at den skal kunne gaa 2 Variationer af Pasgang.

Den amerikanske Traver stammer delvis fra Pasgængere, dels Canadiere, dels Narragansetts, hvilke sidste nok bunder i engelske Pasgængere, og Gangarten har i det hele fulgt Arvelighedslovene, idet Individualpotensen har spillet en meget stor Rolle. I sin Tid holdt man indenfor Avlen Pasgængerne nøje adskilt fra Traverne, (og der føres endnu et specielt Pacer-Register jævnsides med Traver-Registeret); men efterhaanden er man sløjet noget af i saa Henseende, og derfor findes der nu om Dage saa mange »double-gaiters«, eller »Dobbeltgængere«, som de populært kaldes, d. v. s. Heste, der kan baade trave og pace.

Og ser man saa endelig paa de Individier, der har spillet med ind ved de varmlodige Traverstammers Oprindelse, saa viser det sig, at omend de ikke alle har været udprægede Naturtravere, saa har de alle haft større eller mindre Anlæg derfor, og de mestbestemmende Individier har siddet inde med særlige Traverrevner.

Man er derfor berettiget til at hævde, at Traven og Pasgangen er lige saa naturlige Gangarter for Hesten som Galoppen, og der er en Sandsynlighed for, at de er ældre end Galoppen.

Og hvor langt tilbage kan vi saa paavise Traven?

Ja, jeg er ofte bleven spurgt om, hvornaar det første Travløb fandt Sted, og har altid svaret, at det sikkert har været engang for nogle Tusinde Aar siden, da to ægyptiske Pottemagere kappedes, om, hvem der kunde komme først til Markedet i Memphis for at faa den bedste Stadelplads. Pottemageriet er det ældste Haandværk, der overhovedet eksisterer, og det første, der udviklede sig til Kunstindustri; de ægyp-

ke Pottemagere har sikkert været kørende for at kunne have til-
rækkeligt Udvalg med for Kundernes Skyld, og de har bestemt ikke
ønsket køre i Galop, for saa var de skrøbelige Varer gaaet i Skaar.

Og jeg kommer her i Forbigaaende i Tanke om en anden Ting. Det
er været meget og varmt diskuteret, hvorvidt Mennesket, da det
første gjorde Hesten til Husdyr, straks satte sig op at ride paa den eller
begyndte med at bruge den som Lastdyr, enten ved at pakke Lasten
direkte paa dens Ryg eller ved at befæste lange, smækre Stænger ved
dens Flanker, lægge Tværstænger over det Stykke af Stængerne, som
gjorde bagud, og saa stable Gods op paa denne primitive Slæde. De
første holder paa, at Ridningen er af senere Dato end Paksadelen og
Slæden, og de støtter bl. a. denne Teori paa, at de ældste Hesteskulp-
turer fremstiller Hesten for Køretøj og ikke under Rytter.

Jeg for mit vedkommende tror nu nærmest, at vor geniale Forfatter,
hans V. Jensen, har truffet det helt rigtige, hvor han i »Bræen« beskri-
ver Nordboernes første Møde med Hesten paa de russiske Stepper.
Højst sandsynligt har det været den forfløjne, dumdristige Ungdom,
som ikke tog det saa højtideligt med Liv og Lemmer, der har fanget
de første Vildheste ind og hujende svunget sig op paa Ryggen af de
panikslagne Dyr, klamrende sig fast med Hænder og Ben, hvor der nu
er et Holdepunkt, gale og vilde som Dyrene selv. Den ældre, besin-
ligere og forsigtige Mand har først hovedrystende betragtet Drenges
Tossestreger, men siden givet sig til at spekulere paa at gøre Tos-
sestregerne praktisk anvendelige i Husholdningen, og hans reflek-
terende, konstruktive Hjerne har saa opfundet de Maskiner, først den
primitive Slæde, siden Køretøjet, hvorigennem Hestekraften kunde ud-
nyttes mangedobbelt.

Men fra dette Sidespring tilbage til Traveren og Pasgængerer!

At der fandtes Traverer i det gamle Ægypten véd vi bl. a. fra Bibe-
len. I lange Tider var Hesten ukendt i Lilleasien, og det Brugedyr, der
kom den nærmest, var Æslet; Paragraf 10 i Jødernes ældste Lovbog
siger udtrykkeligt, at man ikke maa begære sin Næstes Okse eller
Åsen, og det er med velberaadet Hu, at den nævner netop disse to Dyr
som Eksempel paa Husdyr, idet de var de vigtigste og dyrebareste for
Normadefolket.

Først temmelig sent hører vi Tale om Heste hos Jøderne. Kong
David har antagelig brugt Heste som Forspand for sine ækle »Tær-
keslæder«, som de kaldes i de gamle Bibeloversættelser, d. v. s. Strids-
vogne, hvis Nav, Eger og maaske ogsaa Vognstang var forsynet med
skarptslæbne Knive, nærmest Leblade; disse Stridsvogne var Forgæn-
gerne for Nutidens Tanke og anvendtes som Krigsmaskiner i mange
Aar. F. Eks. har *Leonardi da Vinci* efterladt en omhyggeligt udført
Konstruktionstegning af et saadant Mordinstrument. Men maaltbevidst
Opdræt og Brug af Heste hører vi først Tale om under Kong Salomon,

og her fortælles, at han indførte Vogne og Heste fra Ægypten og havde 40.000 Baase til sine Vognheste, og 12.000 Ryttere. Vi véd endog, hvad han betalte for sine Heste, og det staar nævnt, at hans Købmænd, (vi vilde kalde dem Kommissionærer nu om Dage), med egen Haand førte dem forbi Hettiternes Konger og Syriens Konger, d. v. s. passede paa, at ikke de arabiske Beduinstammer og deres røveriske Sheiker overfaldt Transporterne og stjal de kostbare Dyr. Og saa staar der udtrykkeligt i I. Kong. 4—28: »Og Bygget og Straaet til Hestene og til Traverne bragte de (Salomons Intendanten) hen til det Sted, hvor det skulde være.« Der gøres altsaa udtrykkeligt Forskel paa almindelige Heste og Traver. Der tales ogsaa om Muldyr, hvoraf fremgaar, at man paa den Tid begyndte at drive Krydsningsavl med Heste og de indtil da alene anvendte Æsler.

Salomons Stutterier var berømte, og bl. a. hævder Araberne, at deres Heste nedstammede fra Kong Salomons fineste Hopper.

Og her er en Ting, som det maaske ikke er overflødigt at gøre opmærksom paa. Den almindelige Antagelse er jo, at den arabiske Hest er urgammel og den egentlige Stamfader til al Hestekultur. Dette er en stor Fejltagelse. Jeg skal ikke komme ind paa den Hestekultur, som blev drevet i Sortehavsegnene, hos de mesopotamiske Oldtidsfolk, hos Ægypterne og hos Libyerne, men kun nævne, at Araberne først omkring Kristi Tid begyndte at bruge Heste; indtil da var de beredne paa Kameler, og da Kong Xerxes af Persien udrustede sin Storarmé mod Grækerne, nævnes det udtrykkeligt, at Araberne var kamelberedne og maatte holde sig i god Afstand fra Kavalleriet, fordi Hestene ikke kunde døje Lugten af Kamelerne.

Den arabiske Hest kan altsaa ikke gøre Krav paa at nedstamme fra Salomons Stutterier; men Retfærdigheden byder mig med det samme at indrømme, at selvom vi altsaa kan fastslaa, at Salomon drev Traveravl, har vi heller intet som helst Bevis paa, at Nutidens Traverstammer fra hans Tid!

Pudsigt nok er det iøvrigt, at den ægte Araber — og det gælder ogsaa dens nære Slægtning Berberen — ikke er nogen udpræget Galophest. Naar den er i *fuld speed*, bevæger den sig i en udpræget Blanding af Galop og Trav, vulgært kaldet Grisetrav eller Sogalop.

Vi kan altsaa paavise Traver meget langt tilbage i Historien; men rigtig fast Fod faar vi egentlig først under os med Riddertiden, hvor Pansringen af Hest og Rytter naaede sit Højdepunkt.

Naar man læser Ingemanns og Walter Scotts Ridderromaner, saa faar man uvilkaarligt det Indtryk, at de gæve Riddere har været beredne paa ædle, fyrige Heste, der dundrede frem over Slagmarken eller Turneringspladsen med Lynets Hast. Saaledes har det bestemt ikke forholdt sig! De Heste, der ikke alene skulde bære de svære Kakkelovne, som fuldtrastede Riddere nærmest maa sammenlignes

med, men ogsaa deres eget Panser, var store, kraftige Dyr, som nok skulde lade være med at jage for hurtigt afsted. De gamle Skrifter siger udtrykkeligt, at Ridderhesten var »the heavie double-trottyng horse«, der havde Styrke til at bære alt det Isenkram, der blev læsset paa den og som den pansrede Ridder følte sig mest tryk paa Ryggen af; den rullede ikke som Pasgænger og snublede ikke saa let som hverken Pasgænger eller den galopperende Hest, og man maa her huske, at landede først en pansret Ridder paa Jorden, da var han hjælpeløs og kunde i de fleste Tilfælde ikke rejse sig igen, indespærret og nedtynget som han var i sit svære Jernhylster.

Pasgænger blev ogsaa meget brugt i Middelalderen, men saa godt som udelukkende i Fredens Tjeneste. Ganske vist finder vi som en af de ældste nordiske Afbildninger Gud Odin fremstillet ridende paa en Pasgænger og rustet fra Top til Taa; men den rullende, flade Pasgang, selv om den var hurtigere end Traven og ikke saa trættende for Rytteren som denne Gangart, var for risikabel til Krigsbrug.

I den højst urolige Middelalder var det *Klostrene*, der var Kulturens Arnesteder; her dreves Fredens Sysler, baade de intellektuelle, Læsning, Skrivning, Musik o.s.v., og de praktiske, Havebrug, Forædling af Planter og Dyr o.s.v. Ogsaa Hesteavl blev drevet i stor Stil, og Klosterstutterierne var dem, der var længst fremme af alle. Datidens Veje — eller rettere Mangel paa Veje — gjorde det ønskeligt at opdrætte Heste, som passede for de værdige og mageligt anlagte Klostrebødre, og her var *Pasgænger* absolut at foretrække. Kørsel med Datidens stive, klodsede Vogne, selv med de senere opfundne »Hængekarmer«, var en Lidelse af Rang, som de svage i Samfundet, Kvinderne og de enten æstetisk magre eller velnærede, trinde Klosterfolk nødigt udsatte sig for, hvorimod Pasgænger baade kom forholdsvis hurtigt afsted og ikke var trættende og anstrengende at ride.

Pasgænger fik derfor en kolossal Udbredelse, saa kolossal, at Fællesnavnet »Ambulator«, der egentlig betegner et Befordringsmiddel af al Almindelighed, blev Specialnavnet for Pasgænger. Og hvor sejt denne Benævnelse har holdt sig gennem Tiderne, fremgaar ikke alene af, at en Pasgænger paa Engelsk hedder »Ambler« og paa Fransk »Ambleur«. Nej, netop som Befordringsmiddel for de svage og mere hjælpeløse i Samfundet finder vi Ordet baade internationalt som »Ambulance« og paa Engelsk som »Perambulator«, hvilket bl. a. betyder Rullestol og — Barnevogn! Ordet »Pacer« for Pasgænger er vistnok først indført af Amerikanerne.

Vi kan altsaa spore baade Traveravlen og Pasgængeravlen meget langt tilbage, saa de, der er interesseret i Traveravl og Travsport, behøver aldeles ikke at føle sig deklasserede eller mindre fashionable end dem, der er interesseret i anden Hestesport eller anden Hesteavl. Traven og Pasgangen er fuldt saa naturlige Gangarter som Galoppen;

maalbevidst Traver- og Pasgængeravl er endnu ældre end maalbevidst Fuldblodsavl, og den fordrer fuldt saa stor Indsigt og Paapasselighed som denne; thi *Traver skal til Traver, om Traver skal avles.*

Jeg har ovenfor nævnt Travets naturlige Gennemslagskraft og skal til Slut fremføre endnu et Par Ting i saa Henseende.

Den ældste Varmblodstraver, vi kender, er den hollandske Harddraver, lagt til paa importerede spanske og indfødte hollandske Landevejsheste med særlige Traverrevner, i den Tid, da Nederlandene stod under den spanske Krone. De spanske Heste var Krydsninger af berbiske Heste og de bedste og ædleste af Riddertidens Stridsheste og Klosterstutteriernes forædlede Ridedyr. Hos dem alle var Anlægget for Travbevægelse tilstede, og den hollandske Harddraver kom til at spille en stor Rolle ved Grundlæggelsen af alle Varmblods-Traverstammer. Det var en Harddraver, der blev Moder til Orlofferstammens Grundlægger, »Bars«. Det var en Harddraver, der gik til England og ved Krydsning med de nationale Køreheste skabte Norfolktraveren. Det var en Norfolktraver, »Bellfounder«, der avlede »Chas.Kent Mare«, Moderen til »Hambletonian« 10. Det var en Nordfolktraver, »The Norfolk Phenomenon«, der blev en af Stamfædrene til den anglonormanniske Traver. Og ser vi endelig paa de Fuldblodshingste, der øvede størst Indflydelse paa den amerikanske og den anglonormanniske Traverstammes Dannelse, »Messenger« og »The Heir of Linne«, da var de begge af udpræget Halvblodstype, havde Traveranlæg og avlede Roadsters. »Messenger«s Forfædre havde i Generationer været Produktører af Landevejsheste.

Og for endelig at tage et Par Eksempler herhjemme fra: »Alabama Bond« var Naturtraver af høj Rang og i Besiddelse af en saadan Individualpotens, at den avlede Traver paa alt, hvad den blev parret med, om det saa var Fuldblodshoppen »Cybelle« og Ridehoppen »Grethe D«, — Naturtraveren »Best Friend« var faldet efter en Fuldblodshoppe, men havde til Fader »Fleetwood S.«, en af de faa Hingste, der kan spores tilbage til de ældste og mest oprindelige Traverlinier i Amerika, ganske udenom de traditionelle. Og endelig »Sonny Diamond«, denne besynderlige Krydsning af Amerikaner, Orloff, Norfolk og Friuler, broget og uensartet, men altsammen *Traver*.

Nej, der er intet unaturligt og intet uædelt ved Travet!

Gush, b. V.
Fader: Zed
Moder: Emma
Opdrætter: ...
Ejer: Stall ...
Træner: Am

1943
1944
1945

Mindeløber:
Great ...
run, Grant ...
Gush meger

Upl.: Ge
73 Kr. for 5